

Vergaderjaar 2009–2010

32 123 VIII

**Vaststelling van de begrotingsstaten van het
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap (VIII) voor het jaar 2010**

Nr. 111

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETEN-
SCHAP**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 januari 2010

Hierbij zend ik u het overzicht van de «Totale Onderzoek Financiering 2008–2014», het overzicht van de (voorgenomen) uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling van de verschillende departementen. Het overzicht bevat ook gedetailleerde cijfers op artikelniveau. Het TOF-overzicht sluit aan bij de departementale begrotingen voor het jaar 2010, zoals deze op Prinsjesdag 2009 zijn gepubliceerd.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk

Overzicht Totale Onderzoek Financiering (TOF) 2008–2014

Het – jaarlijkse – overzicht Totale Onderzoek Financiering (TOF) geeft het budgettaire kader weer voor de R&D-uitgaven van de verschillende ministeries. Het voorliggende overzicht 2008–2014 is gebaseerd op de opgaven van de verschillende ministeries op basis van de begrotingen 2010. Geen onderdeel van het TOF-overzicht zijn de middelen voor de WBSO, die voor 2010 een omvang hebben van maximaal 692 miljoen euro¹. Deze WBSO-gelden zijn niet in het totaalplaatje opgenomen, omdat het niet om directe uitgaven gaat en het internationaal (nog) geen gebruik is om deze fiscale middelen in de R&D-overzichten op te nemen². Om toch te laten zien wat het belang is van de WBSO, zijn in tabel 1 de bedragen voor de WBSO voor de gehele periode apart opgenomen.

In dit TOF-overzicht zijn de in het Coalitieakkoord van 2007 voorziene middelen voor onderzoek en de FES-middelen opgenomen, voor zover daarover inmiddels besluitvorming heeft plaatsgevonden en de middelen zijn overgeboekt naar de departementale begrotingen. Artikel 13 van de begrotingsstaat van het FES voor het jaar 2010, onderdeel van de Miljoenennota 2009, geeft een indicatie van de FES-projecten die in voorbereiding zijn. De middelen voor deze projecten zijn echter nog niet naar de begrotingen van de departementen overgeboekt. Deze maken daarom nog geen onderdeel uit van het TOF-overzicht, maar worden de komende jaren onderdeel van de voorgenomen R&D-inspanningen van de departementen. Omdat de posten breder zijn gedefinieerd dan «onderzoek» (namelijk als «kennis en innovatie») is nu nog niet aan te geven hoeveel middelen het betreft. Ook via de pijlers 2 en 3 komen de komende jaren voor onderzoek nieuwe middelen beschikbaar, maar het is nog niet duidelijk om welke bedragen het gaat.

• De R&D-uitgaven per departement

Tabel 1 bevat voor de periode 2008–2014 de gegevens over de R&D-uitgaven per departement. De cijfers voor 2008 zijn de realisatiecijfers, die voor 2009 de vastgestelde begrotingscijfers, die voor 2010 de cijfers van de ontwerp-begroting en de cijfers voor de jaren 2011–2014 betreffen de meerjarenramingen.

Tabel 1: TOF-cijfers per departement (op kasbasis), in miljoenen euro's (bruto-uitgaven)

Departement	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Algemene Zaken	0,6	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6
Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking	89,5	105,9	107,0	103,8	92,7	92,7	92,7
Justitie	21,9	24,7	24,5	24,3	24,5	24,4	24,3
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	1,3	5,1	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	2 826,9	3 030,5	3 120,1	3 007,1	3 027,3	3 038,1	3 059,6
Defensie	79,0	81,6	74,0	67,1	62,2	58,0	57,7
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	82,8	90,6	68,3	65,3	64,2	52,9	56,1
Verkeer en Waterstaat	96,9	91,3	86,2	85,4	85,7	85,7	85,7
Economische Zaken	565,6	725,6	688,6	550,3	574,6	566,5	590,7
Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit	237,3	224,9	198,9	183,4	182,3	189,1	189,9
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	2,9	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	141,3	142,6	139,3	132,8	133,1	129,2	128,7

¹ Het bedrag voor 2010 is – net als voor 2009 – incidenteel verhoogd met een bedrag van 150 miljoen euro.

² De OESO gaat de mogelijkheden na om internationaal vergelijkbare statistieken te produceren over fiscale maatregelen op het gebied van R&D.

Departement	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totaal	4 145,8	4 527,3	4 517,9	4 230,4	4 257,6	4 247,5	4 296,3
WBSO (via afdrachtsvermindering)	445	606	692	539	539	539	539

Noot 1: De cijfers van OCW zijn inclusief de bijdrage van LNV aan het onderzoeksgedeelte van de Wageningen Universiteit en de cijfers van LNV zijn exclusief deze bijdrage (in 2010 geschat op ongeveer 90 miljoen euro).

Noot 2: De cijfers van OCW zijn inclusief de bijdragen van de ministeries van VROM, V&W, LNV, SZW en VWS voor de doelfinanciering TNO

Op basis van de TOF-cijfers kan een globale schatting worden gemaakt van de overheidsuitgaven voor R&D als percentage van het BBP voor de jaren 2008 – 2010 (**Tabel 2**). Hierbij is rekening gehouden met de meest recente CPB-voorspellingen over de omvang van het bruto binnenlands product¹.

Ook het CBS publiceert cijfers over de overheidsuitgaven voor R&D, maar deze zijn, in tegenstelling tot de TOF-cijfers, niet gebaseerd op gegevens van de financier van R&D, maar op gegevens van de uitvoerder van R&D. Om de TOF-cijfers te kunnen vergelijken met de CBS-cijfers over de overheidsfinanciering van R&D dienen de TOF-cijfers gecorrigeerd te worden voor de middelen naar het buitenland (de bestemmingscategorie «IO» in Tabel 4). Deze maken namelijk ook geen onderdeel uit van de cijfers van het CBS.

Tabel 2: TOF-uitgaven, in miljoenen euro en als percentage van het BBP

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
TOF-totaal (miljoenen euro)	4 145,8	4 527,3	4 517,9	4 230,4	4 257,6	4 247,5	4 296,3
TOF-totaal (exclusief gelden naar het buitenland (miljoenen euro))	3 924,7	4 270,6	4 259,5	3 979,4	4 026,5	4.015,1	4 065,6
TOF-uitgaven (excl. buitenland) als percentage van het BBP, excl. WBSO	0,66	0,74	0,73				

Noot 1: exclusief de middelen van de FES-projecten die nog in voorbereiding zijn

Noot 2: de ervaring leert dat de CBS-cijfers over de overheidsuitgaven, die ook in de internationale statistieken terecht komen, meestal iets lager uitvallen dan de TOF-gegevens. De reden is dat de cijfers tot stand komen vanuit een verschillende invalshoek (OCW/TOF-cijfers vanuit het perspectief van de financier van R&D versus CBS-cijfers vanuit het perspectief van de uitvoerder van R&D). Wat een financier tot R&D rekent, is dat niet noodzakelijkerwijs ook vanuit het perspectief van de ontvanger en uitvoerder van de middelen.

¹ Deze dateren van december 2009 (<http://www.cpb.nl/nl/prognoses/nlinfo.html>).

² Met ingang van het jaar 2003 presenteert het CBS nog slechts één keer per twee jaar cijfers over de financieringsbronnen van de Nederlandse R&D. De reden is dat EUROSTAT volgens verordening 753/2004 dit gegeven slechts één keer per twee jaar opvraagt. Door problemen met het vaststellen van de R&D-uitgaven van de universiteiten (het betreft vanaf 2004 een schatting) heeft het CBS geen financieringscijfers meer gepubliceerd na 2003. Nadat in 2008 het CBS gereviseerde onderwijscijfers heeft gepubliceerd, is het CBS eind 2009 met nieuwe R&D-cijfers voor de sector hoger onderwijs gekomen (deze sector omvat naast de universiteiten ook de universitaire medische centra en de hogescholen), zij het dat deze ook voorlopig zijn, maar al wel gerevisieerd. Begin 2010 komt het CBS met definitieve cijfers over financiering en uitvoering van R&D tot en met 2008.

De CBS-cijfers (ook exclusief WBSO) laten vanaf 1990 tot en met 2000 een dalende trend zien voor de omvang van de overheidsfinanciering in relatie tot het BBP. Daarna is er een lichte stijging tot 0,64 in 2003. Het laatst bekende realisatiecijfer van het CBS over de overheidsfinanciering van onderzoek in Nederland heeft betrekking op het jaar 2003². In combinatie met de cijfers van tabel 2 kan de conclusie worden getrokken dat het aandeel overheidsfinanciering de weg naar boven lijkt te hebben gevonden. Vergelijken met de ambities in het Lissabonproces betekent dit overigens wel een (negatief) verschil van ruim 1 miljard euro. De stijging in de jaren 2009 en 2010, die in tabel 2 te zien is, wordt zowel veroorzaakt door toevoeging van extra middelen uit enveloppegelden, het FES-fonds en het aanvullende beleidsakkoord als door de negatieve groei van het BBP ten opzichte van 2008.

- *Belangrijkste ontwikkelingen bij de departementen*

In het aanvullende beleidsakkoord «Werken aan toekomst» (maart 2009) is voor 2009 en 2010 totaal € 280 miljoen beschikbaar gesteld voor de versterking van de kennisinfrastructuur en de tijdelijke inzet van private kenniswerkers in het publieke domein. De middelen voor deze tijdelijke stimulering zijn terug te vinden in de begroting van OCW en die van EZ en verklaren voor het grootste deel de toename in 2009 en 2010 ten opzichte van 2008 en de daling in 2011 en volgende jaren. De tijdelijke stimulering is via een tweetal sporen uitgezet:

- Kenniswerkers (€ 180 miljoen). Dit spoor beoogt kenniswerkers voor Nederlandse bedrijven te behouden. Ondernemingen kunnen een deel van hun onderzoekers in de regio inzetten voor onderzoek en ontwikkeling op prioritaire thema's in de publieke kennisinfrastructuur. De kennis en expertise van de onderzoekers worden voor een periode van maximaal 1,5 jaar beschikbaar gesteld aan publieke kennisinstellingen. De onderzoekers worden gedetacheerd bij deze publieke kennisinstelling, maar ze blijven in dienst van de onderneming. Het is de bedoeling dat de onderzoekers na deze periode weer volledig werkzaam zijn in de private sector.
- High Tech Topprojecten (€ 100 miljoen). Met dit spoor worden omvangrijke strategische R&D-projecten van minimaal € 20 miljoen op het gebied van High Tech Systemen gestimuleerd.

Er zijn enkele ministeries die in meerjarig perspectief een neerwaartse ontwikkeling te zien geven. Dit geldt met name voor de departementen Defensie, BuZa, VROM, LNV en EZ.

Tabel 4 bevat de gedetailleerde cijfers per departement (2009 betreft vastgestelde begrotingscijfers, 2010 de cijfers van de ontwerpbegroting). In deze tabel is een zo goed mogelijk onderscheid gemaakt naar twee hoofdtypen van overheidsfinanciering, namelijk projectfinanciering en institutionele financiering¹. Bij projectfinanciering gaat het primair om tijdelijke financiering, in de vorm van projecten of programma's, veelal op basis van een ingediend project- of programmavoorstel voor de uitvoering van onderzoeksactiviteiten. Bij institutionele financiering gaat het om langere termijn financiering van onderzoeksinstellingen, waarbij de betreffende instelling meer of minder vrijheid heeft om onderzoeksactiviteiten uit te voeren². Voorbeelden van institutionele financiering zijn de 1ste geldstroomfinanciering van de universiteiten, de programmafinanciering van TNO, en de bijdragen aan de GTI's. **Tabel 3** geeft een overzicht van de TOF-cijfers naar type financiering en departement.

Tabel 3: TOF-uitgaven, naar type financiering en departement, 2010 (in procenten van het totaal)

	institutioneel	project
Algemene Zaken	0	100
Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking	100	0
Justitie	79	21
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	100	0
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	79	21
Defensie	64	36
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	49	51
Verkeer en Waterstaat	29	71
Economische Zaken	27	73
Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit	84	16
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	0	100
Volksgesondheid, Welzijn en Sport	22	78
Totaal	68	32

Noot: de cijfers zijn exclusief de financiering naar het buitenland

¹ In OESO verband is medio 2008 een project van start gegaan dat gericht is op het ontwikkelen van internationaal vergelijkbare indicatoren op het gebied van publieke financiering. Het onderscheid naar project- en institutionele financiering staat centraal en de belangrijkste bron voor de indicatoren zijn de cijfers die in de verschillende landen over de overheidsfinanciering worden verzameld en vergelijkbaar zijn met de TOF-cijfers. Nederland leidt dit project.

² Over de Nederlandse publieke financiering in de periode 1975–2005, dat ook gebaseerd was op het onderscheid naar project- en institutionele financiering, heeft het Rathenau Instituut in 2007 een rapport gepubliceerd (Versleijen, A. (ed.), Dertig jaar publieke onderzoeksfinanciering in Nederland 1975–2005, Den Haag).

Tabel 4: TOF-overzicht 2010, per artikel, per departement, op kasbasis, in miljoenen euro (bruto uitgaven)

Artikelnr.	Begrotingsartikel	2009	2010	% R&D	NABS	NABS-categorie	Best.
III Algemene Zaken							
<i>(Projectfinanciering)</i>							
1	WRR: Wetenschappelijke studies	0,8	0,8	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
Totaal Algemene Zaken		0,8	0,8				
V Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
2.8	Stichting Instituut Clingendael	0,3	0,3	10	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	SO
11.1	Subsidie Koninklijk Instituut voor de Tropen	6,4	6,7	25	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	SO
<i>(Projectfinanciering)</i>							
10.7	Onderzoeksprogramma	24,1	24,3	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	IO
4.1	Centraal programma GMV	1,1	0,9	5	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	IO
6.1	Landenspecifieke sectorale samenwerking	62,5	58,4	5	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	IO
6.2	Thematische samenwerking	7,1	7,1	5	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	IO
10.4	Speciale activiteiten	4,4	9,2	5	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	IO
Totaal Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking		105,9	107,0				
VI Justitie							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
91	WODC: Personele uitgaven	4,7	4,7	3	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
91	WODC: Wetenschappelijke periodieken	0,1	0,1	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
01.13	WODC: Intern wetenschappelijk onderzoek	0,5	0,5	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
13.2.1	Nederlands Forensisch Instituut	14,3	14,0	21	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	SO
<i>(Projectfinanciering)</i>							
91	WODC: Extern wetenschappelijk onderzoek	5,2	5,1	10	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	SO
Totaal Justitie		24,7	24,5				
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
12.1	Algemeen: apparaat			100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	Proj.
39.5	Kennis en onderzoek	5,1	6,6	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	Proj.
<i>(Projectfinanciering)</i>							
01.1	Grondwet en democratie			100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	Proj.
Totaal Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		5,1	6,6				
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
7.10	Eerste geldstroom universiteiten (incl. WU-bijdrage LNV)	2005,6	2035,5				
7.10	NUFFIC	3,9	3,9	15	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	SO
7.10	UNU-MERIT	0,6	0,6	75	13.5	Sociale wetenschappen	SO
14.4	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)	11,3	8,3	30	10.0	Cultuur, recreatie, religie en massamedia	R
14.4	Instituut Collectie Nederland (ICN)	2,1	1,9	18	10.0	Cultuur, recreatie, religie en massamedia	R
14.4	Rijksbureau voor Kunsthistorisch onderzoek (RKD)	0,4	0,4	6	10.0	Cultuur, recreatie, religie en massamedia	R

Artikelnr.	Begrotingsartikel	2009	2010	% R&D	NABS	NABS-categorie	Best.
14.4	Subsidie Boekmanstichting	1,0	1,0	100	10.0	Cultuur, recreatie, religie en massamedia	SO
16.1	NWO (schatting aandeel instituten)	138,5	133,2				
16.1	KNAW	81,2	78,3				
16.1	Koninklijke Bibliotheek	4,6	4,6	10	10.0	Cultuur, recreatie, religie en massamedia	R
16.1	CPG	0,5	0,5	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
16.1	Nationaal Centrum Biodiversiteit	5,2	5,2	100	13.1	Natuurwetenschappen	Naturalis
16.1	TNO	116,5	115,0				
16.1	Primatencentrum (BPRC)	9,6	9,6	100	7.0	Gezondheid	SO
16.1	Nationaal Herbarium	1,2	1,2	100	13.1	Natuurwetenschappen	
16.1	NLR	0,9	0,9	100	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	GTI
16.1	Deltares	2,3	2,3	100	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	GTI
16.1	MARIN	1,0	1,0	100	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	GTI
16.1	STT	0,2	0,2	100	13.2	Technische wetenschappen	SO
16.1	EMBC	0,7	0,7	100	13.1	Natuurwetenschappen	IO
16.1	EMBL	4,0	4,1	100	13.1	Natuurwetenschappen	IO
16.1	ESA	34,8	33,8	100	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	IO
16.1	CERN	35,3	35,4	100	13.1	Natuurwetenschappen	IO
16.1	ESO	6,8	7,1	100	13.1	Natuurwetenschappen	IO
16.1	Nader te verdelen	0,1	0,5	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	
	<i>(Projectfinanciering)</i>						
14.4	Culturele zaken: onderzoek	0,8	0,8	100	10.0	Cultuur, recreatie, religie en massamedia	Proj.
16.1	NWO (Schatting aandeel projecten)	167,0	160,7				
16.2	FES (inclusief Bsik)	103,4	65,7	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	
16.2	Kenniswerkers	20,0	120,0	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	Proj.
16.2	Genomics	36,0	40,0	100	13.3	Medische wetenschappen	NWO
16.2	Smart Mix	0,0	0,0	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	NWO
16.2	EET	0,4	0,0	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
16.2	Talentenkracht	0,4	0,5	100	9.0	Onderwijs	Proj.
16.2	Kust- en zeeonderzoek	2,0	2,0	100	1.0	Exploratie en exploitatie van het aards milieu	NWO
16.2	ASTRON/LOFAR	2,1	2,1	100	13.1	Natuurwetenschappen	NWO
16.2	Grootschalige researchinfrastructuur	16,0	19,0	10	13.0	Niet in te delen wetenschappen	NWO
16.2	Gezondheidsonderzoek	1,5	1,5	100	13.3	Medische wetenschappen	NIVEL
16.2	Valorisatie	0,0	2,5	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	Proj.
16.2	Poolonderzoek	0,0	2,0	100	13.1	Natuurwetenschappen	NWO
16.2	Graduate schools	3,0	11,0	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	NWO
16.2	Vernieuwingsimpuls (incl. vrouwencomponent)	170,9	170,9	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	U
16.2	Doelgroepen instrumenten	14,0	14,0	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	NWO
16.3	Nationale coördinatie	8,8	7,1	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	Proj.
16.3	Bilaterale samenwerking	4,0	3,3	100	13.0	Niet in te delen wetenschappen	Proj.
diverse	Onderwijsonderzoek (diverse artikelen)	11,9	11,9	100	9.0	Onderwijs	Proj.
	Totaal Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	3 030,5	3 120,1				
	X Defensie						
	<i>(Institutionele financiering)</i>						
U9049	TNO-programmafinanciering	51,3	47,1		14.0	Defensie	TNO
U9049	NLR-programmafinanciering	0,5	0,5	100	14.0	Defensie	TNO
	<i>(Projectfinanciering)</i>						
U9049	Onderzoek en technologie	18,8	18,6	100	14.0	Defensie	TNO
U9049	Kennisgebruik BS	10,9	7,9	100	14.0	Defensie	TNO
	Totaal Defensie	81,6	74,0				

Artikelnr.	Begrotingsartikel	2009	2010	% R&D	NABS	NABS-categorie	Best.
XI Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
91.85.80	Apparaat Planbureau Leefomgeving (PBL)	37,7	33,4	10	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	R
<i>(Projectfinanciering)</i>							
01.79.81	Onderzoek DGW	1,6	1,4	0	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
02.79.81	Onderzoek (DGW)	3,2	0,7	2	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
03.79.81	Onderzoek (DGW)	0,7	0,4		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
05.79.81	Onderzoek (DGW)	6,0	4,0	53	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
41.02.14	Ruimtelijk instrumentarium ontwikkelen en beheren	10,2	0,2	24	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	Proj.
43.08.02	Binnenlandse klimaatinstrumenten	0,1	0,1		2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
43.14.10	Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging	1,4	2,6	4	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
43.18.18	Bevorderen duurzame industrie	0,2	0,3	0	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
44.14.01	Reductie van milieubelasting door (ketengericht) afval- en productenbeheer	1,0	1,0	1	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
44.16.02	Verbeteren van de milieukwaliteit van de bodem	2,2	1,3	1	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
44.26.12	Duurzaam gebruik van ecosystemen en natuurlijke hulpbronnen	0,4	0,4	0	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
46.34.02	Veilig gebruik van chemische stoffen	0,8	0,8	1	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
46.38.06	Bescherming tegen straling	0,6	0,6	1	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
46.40.08	Verantwoorde toepassing van ggo's	0,3	0,3	0	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
46.42.10	Beheersing van risico's die samenhangen met externe veiligheid	0,4	0,4	1	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	Proj.
50.01.02	Resliseren duurzaam gebruik bodem, ondergrond en grondwater	0,3	0,1	0	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	Proj.
50.02.04	Tegengaan van geluidhinder	0,2	0,0		3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	Proj.
50.03.08	Kennis, onderzoek en projecten klimaat (FES)	13,4	13,4	4	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	Proj.
50.04.12	Bevorderen adequaat gebiedsgericht instrumentarium en duurzame ontwikkeling	0,2	0,2	0	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	Proj.
91.89.92	Bekostiging van externe uitvoeringsorganisaties	9,6	6,8	2	2.0	Milieubeheer en milieuzorg	SO
	Totaal Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	90,6	68,3				
XII Verkeer en Waterstaat							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
XII 31	Integraal waterbeleid (STOWA)	0,1	0,1	0	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	STOWA
XII 32	Veiligheid en mobiliteit (SWOV)	4,0	4,0	8	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	SWOV
XII 37	Weer, klimaat, seismologie en ruimtevaart	11,5	11,3	24	1.0	Exploratie en exploitatie van het aards milieu	KNMI
XII 39	Subsidie Platform Bouw	0,0	0,8		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	
XII 40.01	Subsidie Cornelis Lelystichting	0,3	0,3		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	SO
XII 40.01	Deltares	7,3	6,3		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	GTI

Artikelnr.	Begrotingsartikel	2009	2010	% R&D	NABS	NABS-categorie	Best.
XII 40.01	Subsidies CROW	0,6	0,6		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	CROW
XII	Subsidie Energiebureau	0,7	0,7		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	
XII	Subsidie Regieraad	1,0	0,0		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	
XII	Subsidie NNI	0,7	0,7		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	
XII	Subsidie PSIBouw	3,9	0,5		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	
XII	Samenwerkingsovereenkomst TUD	0,2	0,2		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	
<i>(Projectfinanciering)</i>							
XII 31	Integraal waterbeleid	9,5	9,5	12	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
XII 32	Veiligheid en mobiliteit (proj.)	1,4	1,5	3	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
XII 33	Veiligheid gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's	0,7	0,0	0	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
XII 34	Betrouwbare netwerken en acceptabele reistijd realiseren	3,5	3,4	3	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
XII 35	Mainports en logistiek (proj.)	0,1	0,1	1	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
XII 35	Mainports en logistiek (NLR)	25,1	24,4	33	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	NLR
XII 36	Kwaliteit leefomgeving en toename mobiliteit	0,0	0,0	0	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
XII 38	Inspectie Verkeer en Waterstaat	1,2	0,0	0	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
XII 39	Bijdragen infrastructuurfonds en BDU	2,6	2,6	0	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	KpVV en CVOV
XII 41	Ondersteuning functioneren	1,6	2,2	1	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
<i>(Bijdragen infrastructuurfonds)</i>							
IF 12	HWN verkeersmanagement	0,1	0,1		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 11	HWS Beheer en onderhoud waterbeheeren	0,0	0,5		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 11	HWS	5,0	5,0		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 15.03.01	HVWN Aanleg realisatie	0,5	0,1		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 12	HWN Aanleg, benutting	2,1	2,6		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 11.01	HWS Beheren en onderhoud waterkeren	1,1	1,0		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 11.02	HWS Beheren en onderhoud en ontwikkeling waterbodems	0,2	0,5		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 15	Kennis en innovatie	0,7	0,7		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
IF 12	Kennis en innovatie	5,6	6,6		4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.
	Totaal Verkeer en Waterstaat	91,3	86,2				
XIII Economische Zaken							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
01.40 010	Bijdrage aan het Nmi	14,7	14,8	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO
02.45 010	Bijdrage aan TNO	29,8	29,4				TNO
02.45 020	Bijdrage aan Topinstituten	0,6	0,6	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO
02.45 230	TTI Water	7,1	2,8	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 030	Bijdrage aan STW	18,5	25,9	100	6.0	Industriële productie en technologie	NWO
02.45 100	Bijdrage aan NIVR	10,0	9,4	100	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	GTI

Artikelnr.	Begrotingsartikel	2009	2010	% R&D	NABS	NABS-categorie	Best.
02.45 110	Bijdrage aan NLR	2,2	2,3	100	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	GTI
02.45 120	Bijdrage aan div. instituten: MARIN	2,5	2,4	100	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	GTI
02.45 130	Bijdrage aan div. instituten: Deltares	1,6	1,9	100	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	GTI
02.45 140	Bijdrage aan overige instituten	0,2	0,2	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	SO
02.45 160	Bijdrage aan NML	0,3	0,3	100	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	SO
02.45 255	Bijdrage aan WCFS+	12,6	8,3	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO
02.45 280	Bijdrage aan Holst Centrum	11,2	11,2	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO
04.01 400	Bijdrage aan ECN	48,1	45,6	100	5.0	Energie	GTI
08.10 010	Bijdrage aan personeel CPB	2,9	2,8	25	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
08.10 020	Materieel CPB	0,6	0,6	25	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
09.10 010	Bijdrage aan CBS	9,6	9,5	5	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	R
<i>(Projectfinanciering)</i>							
02.01 810	Opdrachten en onderzoek innovatie (infr)	0,3	0,1	40	6.0	Industriële productie en technologie	Proj.
02.01 820	Beleidsexperimenten DGI	1,4	0,6	25	6.0	Industriële productie en technologie	Proj.
02.25 040	Innovatievouchers	28,1	23,6	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO
02.25 050	Innovatie prestatiecontracten	4,9	6,4	20	6.0	Industriële productie en technologie	O
02.25 060	TechnoPartner algemeen	0,1	0,0	20	6.0	Industriële productie en technologie	R
02.25 070	Seed-regeling	3,2	4,2	20	6.0	Industriële productie en technologie	R
02.25 090	ICT-kennis en -innovatie	0,0	0,0	70	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.25 100	Eurostars	1,9	2,4	100	6.0	Industriële productie en technologie	O
02.25 110/111	Innovatiekredieten	12,5	26,4	100	6.0	Industriële productie en technologie	O
02.45 040	Innovatieve onderzoeksprogramma's	19,0	20,2	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 050	Kennisimpuls actielijn I	4,5	7,5	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 060	Bsik-projecten EZ	41,9	39,9	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 070	Kenniswerkers	40,0	0,0	100	6.0	Industriële productie en technologie	U/TNO/ SO/O
02.45 210	Innovatieprogramma's algemeen	0,0	3,9	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 235	InnoWATOR	4,1	5,5	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 260	Food and Nutrition Delta	8,0	9,7	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 281	Micro-elektronicastimulering	16,6	4,2	100	6.0	Industriële productie en technologie	Proj.
02.45 282	Point One	8,8	10,6	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 283	Point One Tenders	3,5	3,0	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 286	High Tech Topprojecten	30,0	70,0	100	1.0	Exploratie en exploitatie van het aardse milieu	U/TNO/ SO/O
02.45 330	CTMM	4,4	14,8	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 340	BMM	6,9	7,9	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 355	Scheidingstechnologie	6,5	8,0	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 400	Logistiek	0,6	2,5	52	4.0	Transport, telecommunicatie en ov. Infrastructuren	Proj.

Artikelnr.	Begrotingsartikel	2009	2010	% R&D	NABS	NABS-categorie	Best.
02.45 600	Internationale ruimtevaart-programma's	75,8	77,2	100	3.0	Exploratie en exploitatie van de ruimte	IO
02.45 620	Bevordering civiele luchtvaart	0,4	3,2	100	6.0	Industriële productie en technologie	O
02.45 630	Luchtvaartkredietregeling niet EU-relevant	14,0	14,0	100	6.0	Industriële productie en technologie	O
02.45 640	Actieplan Life sciences/ Biopartner	0,4	0,3	70	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 650	Smart mix	16,8	10,7	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 660	Katalyse	0,5	0,4	70	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 705	Innovatiesubsidie Samenwerkingsprojecten	43,9	23,1	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 710	IS Opkomende markten	3,7	2,8	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 720	Kredietregeling IS	0,2	0,2	100	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
02.45 730/2	Uitdagingsfaciliteit	4,8	1,9	100	6.0	Industriële productie en technologie	O
02.45 910	Nationaal Actieplan Elektronische Snelwegen	0,0	0,0	70	6.0	Industriële productie en technologie	R/O
03.10.div	Regio's	21,1	20,3		6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
04.01 500	Diverse programma-uitgaven energie	8,1	8,1	100	5.0	Energie	SO/O
04.20 010	Programma's Duurzame Energie	0,7	2,2	100	5.0	Energie	SO/O
04.20 015	Programma Energie-efficiency	0,1	0,1	75	5.0	Energie	SO/O
04.20 400	Lange termijn onderzoek	56,8	45,3	100	5.0	Energie	SO/O
04.20 410	Transitiemanagement	23,9	10,5	100	5.0	Energie	SO/O
04.50 040	Opdrachten en onderzoek bodembeheer	2,1	1,3	40	1.0	Exploratie en exploitatie van het aardse milieu	TNO
10.40 130	Nationaal Actieplan Elektronische Snelwegen	10,6	6,4	70	6.0	Industriële productie en technologie	R/O
10.40 131	Nationaal Actieplan Elektronische snelweg (2)	6,4	9,1	70	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
10.40 140	ICT-beleid	16,2	12,4	70	6.0	Industriële productie en technologie	SO/O
	Totaal Economische Zaken	725,6	688,6				
	XIV Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit						
	<i>(Institutionele financiering)</i>						
26.15 2475	Bijdrage Innovatienetwerk	3,9	3,8	100	8.0	Landbouw	NI
26.16.24..	DLO onderzoek specifiek	92,1	64,1	100	8.0	Landbouw	DLO
26.16 2450	DLO wettelijke onderzoekstaken	52,1	51,9	100	8.0	Landbouw	DLO
26.16 2495	Bekostiging DLO Kennisbasis	40,4	42,1	100	8.0	Landbouw	DLO
26.16 2500	Autonome bijdragen DLO	3,9	4,1	100	8.0	Landbouw	DLO
26.16 2535	Basisfinanciering overige instellingen	0,6	2,0	100	8.0	Landbouw	NI
	<i>(Projectfinanciering)</i>						
26.16 2550	Vernieuwing onderzoeksinfrastructuur	17,7	17,3	100	8.0	Landbouw	NI
26.16 2555	Ontwikkeling kennisbeleid	9,2	4,1	100	8.0	Landbouw	NI
26.15 2455	Overige onderzoeksprogrammering	4,9	9,5	100	8.0	Landbouw	NI
	Totaal Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit	224,9	198,9				
	XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
	<i>(Projectfinanciering)</i>						
98	Algemeen	3,6	3,5	100	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	Proj.
	Totaal Sociale Zaken en Werkgelegenheid	3,6	3,5				

Artikelnr.	Begrotingsartikel	2009	2010	% R&D	NABS	NABS-categorie	Best.
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport							
<i>(Institutionele financiering)</i>							
44.01	Programma-uitgaven maatschappelijke ondersteuning	1,1	1,1	0	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	VJI
42.01	Programma-uitgaven gezondheidszorg (1)	13,0	13,0	0	7.0	Gezondheid	NKI
43.01	Programma-uitgaven langdurige zorg	5,7	5,7	0	7.0	Gezondheid	NIVEL
98.02	Apparaatsuitgaven algemeen (VWS)	0,2	0,2	0	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	VWS
98.02	Apparaatsuitgaven algemeen	1,7	1,2	1	11.0	Politieke en soc. systemen, structuren/processen	SCP
98.02	Apparaatsuitgaven algemeen	9,0	9,0	4	7.0	Gezondheid	RIVM
<i>(Projectfinanciering)</i>							
41.01	Programma-uitgaven volksgezondheid (1)	107,3	104,9	18	7.0	Gezondheid	ZonMw
41.01	Programma-uitgaven volksgezondheid (2)	3,7	3,3	1	7.0	Gezondheid	NWO
42.01	Programma-uitgaven gezondheidszorg	1,0	1,0	0	7.0	Gezondheid	Proj.
	Totaal Volksgezondheid, Welzijn en Sport	142,6	139,3				
	Totaal algemeen	4 527,3	4 517,9				